

Turkije-Turks

Leer- en werkboek

Deel II

Tonyukuk Ersoy

Petra van Dongen

[Les 1 en 2, bedoeld voor de cursisten die het boek nog niet in hun bezit hebben]

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Ook het gebruik van deze inhoud door geautomatiseerde systemen, inclusief AI-modellen, bijvoorbeeld voor trainingsdoeleinden of automatische verwerking is niet toegestaan zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

Les 1: De verleden tijd –*Dİ*

Sevim'in yaşı günü

Sevim dün 16 yaşına girdi. Yaş gününü evde kutlamak istedi. Annesi yaş günü için tatlılar ve pastalar yaptı. Ablası ve ağabeyi¹ içecekler aldı. Sonra odaları süslediler. Sevim doğum gününe birçok arkadaşını çağırdı ancak hepsini değil.

Hep birlikte oynadılar ve çok eğlendiler. Yemekler, tatlılar yediler ve içecekler içtiler.

Arkadaşları Sevim'e birçok armağan verdi. Kimileri çiçek, kimileri kitap, kimileri de giyim verdi. Sevim çok mutlu oldu. O yüzden bütün arkadaşlarını kucakladı ve öptü. Onlara "Sizi çok seviyorum." dedi.

Arkadaşları daha sonra evlerine gittiler. Ev çok kirlendi. Sevim evi topladı, yeri süpürdü ve bulaşıkları yıkadı. İşlerini bitirdi ve yattı. Sevim'in doğum günü çok güzel geçti.

Woordenlijst

aile	familie, gezin
armağan ²	cadeau
birçok	een heleboel, heel veel, een hoop
bitirmek	afmaken; (be)ëindigen
bitmek	eindigen; op zijn; klaar/af zijn
bulaşığı/bulaşıkları yıkamak	afwassen, de afwas doen
bulaşık	afwas
bütün	alle
çağırma	roepen; uitnodigen ³
daha önce	eerder
daha sonra	later, vervolgens
doğmak	geboren worden
doğum günü	verjaardag ⁴
doğum	geboorte
düşünmek	denken
düşünmek ⁺⁴	denken aan
eğlenmek	plezier hebben, zich vermaken
geçmek	voorbijgaan, verlopen
giyim ⁵	kleding
güzel	leuk
hep birlikte	met zijn allen, gezamenlijk
hepsi	allen, allemaal
her yer	elke plek, overal
içecek	(fris)drank, iets te drinken
için [*]	voor; om te
kalkmak	opstijgen (vliegtuig)
kapatmak	dichtdoen
kar yağmak	sneeuwen
kazak	trui
kimileri ... kimileri ...	sommige(n) ⁶ ... (en), sommige(n)/andere(n) ...
kirlenmek	vies/smerig worden
kucaklamak	omhelzen
kutlamak	vieren; feliciteren
... kutlu olsun	gefeliciteerd met ...
o yüzden	daardoor, daarom
öğrenmek	leren
oynamak	dansen

pis	vies, smerig
sınıfı geçmek	overgaan (klas)
sınıfta kalmak	blijven zitten (klas)
susamak	dorst krijgen
süslemek	decoreren, versieren
üşümek	het koud hebben/krijgen
uyanmak	wakker worden
yaş günü	verjaardag
... yaşına girmek	... jaar worden
yatmak	naar bed gaan, gaan slapen; slapen
yiyecek	(iets te) eten

* **İçin** is een achterzetsel (zie les 6) en wordt geplaatst achter het woord waarbij het hoort:

Meyveyi senin için aldık. - We hebben het fruit voor jou gekocht.

Sizi anlamak için Türkçe öğreniyorum. - Ik leer Turks om u te begrijpen.

Persoonsuitgangen type 2

In het Turks worden voor het vervoegen van werkwoorden achtervoegsels gebruikt. Daarbij ga je uit van de stam van het werkwoord. Achter de stam plaats je vervolgens het achtervoegsel van tijd of modaliteit. Voor de verleden tijd gebruik je het achtervoegsel **-Dİ**.

- De hoofdletter **D** geeft aan dat de **d** verandert in een **t** als het achtervoegsel wordt toegevoegd aan een stam die eindigt op een stemloze medeklinker.
- De hoofdletter **İ** geeft aan dat dit achtervoegsel 4-vormig is.

Vervolgens gebruik je een uitgang om aan te geven om welke persoon het gaat.

Let op: de persoonsuitgangen voor **-Dİ** zijn anders dan de persoonsuitgangen bij **-İyor**.

Om het verschil aan te duiden noemen we vanaf nu de uitgangen zoals bij **-İyor**

persoonsuitgangen **type 1** en de uitgangen zoals bij **-Dİ** persoonsuitgangen **type 2**.

Deze uitgangen zijn als volgt:

1e persoon enkelvoud ik = <i>ben</i>	-m
2e persoon enkelvoud jij = <i>sen</i>	-n
3e persoon enkelvoud hij/zij/het = <i>o</i>	-Ø
1e persoon meervoud wij = <i>biz</i>	-k
2e persoon meervoud jullie/u = <i>siz</i>	-nİz
3e persoon meervoud zij = <i>onlar</i>	-Ø / -İEr

Het achtervoegsel **-Dİ** wordt gebruikt voor een handeling die zich in het verleden heeft afgespeeld (vandaar de benaming 'verleden tijd'). In de vertaling naar het Nederlands gebruiken we de voltooid tegenwoordige tijd:

Ik heb gemaakt.

yap + **-Dİ** + **-m** = yap-tı-m *Yaptım.*

Jij hebt gewerkt.

çalış + **-Dİ** + **-n** = çalış-tı-n *Çalıştın.*

Hij is gekomen.

gel + **-Dİ** + **-Ø** = gel-di *Geldi.*

Zij is weggegaan.

git + **-Dİ** + **-Ø** = git-ti *Gitti.*

Wij hebben gevraagd.

sor + **-Dİ** + **-k** = sor-du-k *Sorduk.*

Jullie hebben gewoond.

otur + –Dİ + –nİz = otur-du-nuz *Oturdunuz.*

U heeft gezien.

gör + –Dİ + –nİz = gör-dü-nüz *Gördünüz.*

Zij hebben weggebracht.

götür + –Dİ + –lEr = götür-dü-ler *Götürdüler. / Onlar götürdü.*

Bij de vertaling naar het Nederlands kan ook de onvoltooid verleden tijd worden gebruikt, maar omdat het om een voltooide handeling gaat, heeft de voltooid tegenwoordige tijd de voorkeur:

Bu sabah erken uyandım.

Vanochtend ben ik vroeg wakker geworden.

of:

Vanochtend werd ik vroeg wakker.

Müdürü dün ofiste gördüm.

Gisteren heb ik de directeur op kantoor gezien.

of:

Gisteren zag ik de directeur op kantoor.

In de onderstaande gevallen gebruiken we in het Nederlands de tegenwoordige tijd, maar in het Turks gebruik je de vorm –Dİ:

Doydum. Ik zit vol (ik *ben* verzadigd: ik *heb* genoeg gegeten).

Susadı. Hij/zij *heeft* dorst (*gekrege*).

Acıktık. Wij *hebben* honger (*gekrege*).

Üşüdüler. Zij *hebben* het koud (*gekrege*).

Overigens kun je bij het werkwoord *üşüme* ook zeggen:

Üşüyorlar. Zij hebben het (nu) koud.

Oefening 1:

Vervolg de onderstaande werkwoorden in de verleden tijd

öpmek	kızmak
düşünmek	korkmak
okumak	gitmek
istemek	doğmak
çağırma	içmek
kapatma	üşüme

Oefening 2:

Zet de volgende zinnen in de verleden tijd en vertaal ze naar het Nederlands

1. Okula gidiyorum.
2. Bugün evde kalıyorlar.
3. Kapı kapanıyor.
4. Özge'ye mektup yazıyorum.
5. İşe saat üçte başlıyorum.
6. Seni bekliyorum.
7. Tolga şu ofiste çalışıyor.
8. Sen otobüsten iniyorsun.
9. Çocuklar top oynuyor.
10. Ders uzun sürüyor.
11. Yemek yiyoruz.
12. Uçak dördü beş geçe kalkıyor.

Oefening 3:

Vertaal de volgende zinnen naar het Turks

1. Vanochtend⁷ heb ik haar bij de bakker gezien.
2. Wij hebben drie jaar in Amsterdam gewoond.
3. Zij hebben een brief geschreven aan hun tante.
4. De kinderen hebben dorst gekregen.
5. Hebben jullie eerder in dat restaurant gegeten?
6. Wij hebben het huis opgeruimd en schoongemaakt.
7. Zijn vader is bij de schoenmaker langsgegaan.
8. Mijn moeder is vanochtend vroeg opgestaan.
9. Vorige week heb ik in het kantoor van meneer Doğan gewerkt.
10. Mijn broertje is in de zomer naar Antalya gegaan.
11. Gisteravond hebben wij bij onze burens koffie gedronken.
12. Je bent vandaag laat thuis gekomen.

Het gebruik van **önce** en **sonra**

We zijn *önce* en *sonra* inmiddels tegengekomen in verschillende betekenissen. De woorden komen in een aantal vormen en combinaties voor⁸ en kunnen op verschillende manieren worden vertaald. Laten we kijken naar een aantal voorbeelden.

Üç hafta önce tatildeydik.

Drie weken geleden waren we op vakantie.

Daha önce söyleyemez miydiniz?

Kon u dat niet eerder zeggen?

Önce parka gittiler. Sonra biraz oturdular.

Ze zijn eerst naar het park gegaan. Daarna (vervolgens) hebben ze even gezeten.

Şu an uygun değilim. Daha sonra gel.

Op dit moment komt het mij niet uit. Kom later.

Evin bu duvarını daha sonra yaptılar.

Deze muur van het huis hebben ze later (achteraf) gemaakt.

Yemeğimizi iki saat sonra yeriz, olur mu?

We gaan (ons eten) over twee uur eten, is dat goed?

Zoals in bovenstaande voorbeelden is te zien, is de vertaling van *önce* ('eerst, geleden') en *sonra* ('daarna, later, over') afhankelijk van de context.

De meervoudsvorm *-ler*

In deel I is in les 9 uitgelegd dat voor het onbepaald meervoud in het Turks vaak de enkelvoudsvorm van het woord wordt gebruikt (bijvoorbeeld: *Çocuk istemiyorlar mı?* - Willen zij geen kinderen?). In de tekst aan het begin van deze les staat een paar keer het lijdend voorwerp in de meervoudsvorm (*pastalar, tatlılar, içecekler*). Wanneer in het Turks deze meervoudsvorm wordt gebruikt, dan is dat om aan te geven dat het gaat om 'vele, meerdere, allerlei'. Het meervoud *-ler* geeft als het ware een 'verruiming', een 'verbreding' aan de betekenis. Daarom zien we dat deze vorm ook wordt gebruikt wanneer het gaat om het meervoud van niet één ding, maar van meerdere dingen.

Het is niet altijd even makkelijk om deze vormen te vertalen naar het Nederlands. Echter, als we denken aan de 'verruiming' of 'verbreding' dan zou dat het wat duidelijker maken. We zien trouwens dat *-ler* ook als versterking wordt gebruikt. Laten we kijken naar wat voorbeelden:

Neler yapıyorsun?

Wat doe je (allemaal)?

Yemekler yediler.

Ze hebben verschillende gerechten gegeten.

Havalar çok sıcak.

Het weer is (dezer dagen) erg warm.

Seni deliler gibi seviyorum.

Ik houd zielsveel (als gekken) van jou.

Nog een paar voorbeelden:

O aralar ne salakça şeyler yapmıştın⁹.

Şu sıralar pek tadım yok.

Paraları hangi çekmeceye koydun?

Oo, kimler gelmiş!

Babam Hollanda'ya geldiğinde otuz yaşlarındaydı.

Wat had je toendertijd toch allemaal voor stoms gedaan.

Momenteel voel ik me niet zo lekker.

In welke lade heb je (al) het geld gelegd?

Oh, kijk eens wie zijn gekomen!

Mijn vader was rond de dertig toen hij naar Nederland kwam. (Lett.: Mijn vader was in zijn dertiger jaren toen hij naar Nederland kwam.)

Bij de laatste zin is duidelijk te zien dat het niet om een specifieke tijd of leeftijd gaat, maar om de ‘verbrede’ betekenis daarvan. Verder zien we dat achter *-lEr* ook naamvallen kunnen komen. Ook moeten we, wanneer dat nodig is (zoals bij *yaşlarında*) eerst de verbindingsletter (of lasletter) *-n-* toepassen en vervolgens de naamval.

De persoonsuitgang *-lEr*

In deel I hebben we al gezien dat de persoonsuitgang voor de 3e persoon meervoud *-lEr* mag worden weggelaten als het onderwerp in de zin staat vermeld en het meervoudsachtervoegsel *-lEr* heeft:

Çocuklar okulda.

Onlar çok akıllı.

De kinderen zijn op school.

Zij zijn erg slim.

Soms wordt de persoonsuitgang *-lEr* toch vermeld:

Hakan ve Gizem odaları süslüyorlar. Hakan en Gizem versieren de kamers.

Dit wordt gedaan wanneer het betrekking heeft op de personen afzonderlijk. Zo niet, dan is het niet nodig om het dubbel te vermelden. Dus als Hakan en Gizem samen de kamers versieren - en niet tegelijkertijd ieder afzonderlijk een kamer - is het voldoende om *süslüyor* te gebruiken. Doen ze het afzonderlijk, dan gebruik je *süslüyorlar*.

¹ N.B. In dit deel gebruiken we vaker *ağabey* voor *abi* omdat dit de officiële schrijfwijze is.

² Een ander veelgebruikt synoniem is het leenwoord *hediye*.

³ Voor ‘uitnodigen’ wordt ook *davet etmek* gebruikt.

⁴ Turken gebruiken voor het woord verjaardag zowel *doğum günü* als *yaş günü*. Het verschil is dat *doğum günü* duidt op ‘geboortedag’ en *yaş günü* op ‘leeftijdsdag’. Het zijn dus twee woorden die allebei *verjaardag* betekenen, echter vanuit andere invalshoeken gezien. Overigens worden beide woorden even vaak gebruikt.

⁵ Ook het van oorsprong Turkse woord *giysi* en de leenwoorden *elbise* en *kıyafet* worden vaak gebruikt.

⁶ De *-n* wordt gebruikt wanneer bijvoeglijke naamwoorden als ‘sommige’ en ‘andere’ zelfstandig worden gebruikt voor personen.

⁷ ‘Vanochtend’ kan in het Turks worden gebruikt als *bu sabah* of alleen *sabah*. Dit geldt ook voor ‘vanavond’: *bu akşam* of *akşam* en ‘vannacht’: *bu gece* en *gece*.

⁸ Zie ook les 15. De vergrotende trap *daha* ‘meer’ wordt behandeld in les 13.

⁹ De vorm *-mİş* wordt behandeld in deel III.

Les 2: De vragende en ontkennende vorm van *-Dİ*

Leesoefening

Anne	Günaydın kızım. Nasılsın?
Sevim	Günaydın anne. İyiyim, sağ ol.
Anne	Doğum günün nasıl geçti?
Sevim	Çok güzel geçti.
Anne	Buzdolabında tatlılar duruyor. Arkadaşların onları sevmeyi mi?
Sevim	Pasta ve tatlıları çok sevdiler. Ellerine sağlık. Ancak çok yemediler.
Anne	İyi eğlendiniz mi?
Sevim	Evet, çok oynadık ve iyi eğlendik.

Woordenlijst

araba kullanmak	autorijden
beğenmek	mooi vinden, bevallen
bırakmak ⁺³	ergens afzetten
bilet	kaartje, ticket
birlikte	samen
buzdolabı	ijskast, koelkast
ders çalışmak	(een les) leren, studeren
doğru	juist
durak	halte
duruyor	er is/zijn (nog)
ilaç içmek	medicijn innemen
korkmak ⁺⁶	schrikken van
kum	zand
kumsal	strand
özlemek	missen (van persoon)
para bozdurmak	geld (in)wisselen
patlamış mısır	popcorn
sevgili	lief, lieve; geliefde
yanlış	verkeerd, onjuist
yollamak	(ver)sturen, (ver)zenden
yorulmak	moe worden

Net zoals in de tegenwoordige tijd wordt in de verleden tijd het vraagwoordje *mİ* gebruikt om een zin vragend te maken, maar de volgorde van de achtervoegsels is anders.

Na *stam* + *-Dİ* komt eerst de *persoonsuitgang* en daarachter komt *mİ*:

stam + *-Dİ* + *persoonsuitgang* *mİ*

Heb ik begrepen?

anla + *-Dİ* + *-m* *mİ* = anla-dı-m mı

Anladım mı?

Heb jij gewerkt?

çalış + *-Dİ* + *-n* *mİ* = çalış-tı-n mı

Çalıştın mı?

Heeft hij gewacht?

bekle + *-Dİ* + *-Ø* *mİ* = bekle-di mi

Bekledi mi?

Is zij gegaan?

git + *-Dİ* + *-Ø* *mİ* = git-ti mi

Gitti mi?

Hebben wij gevraagd?

sor + *-Dİ* + *-k* *mİ* = sor-duk mu

Sorduk mu?

Hebben jullie gewoond?

otur + –Dİ + –nİz mİ = otur-du-nuz mu *Oturdunuz mu?*

Heeft u gezegd?

söyle + –Dİ + –nİz mİ = söyle-di-niz mi *Söylediniz mi?*

Hebben zij weggebracht?

götür + –Dİ + –lEr mİ = götür-dü-ler mi *Götürdüler mi? / Onlar götürdü mü?*

Let op: het vraagwoordje *mİ* kan ook gebruikt worden om te vragen naar de juistheid van een specifiek zinsdeel en wordt dan geplaatst achter dat specifieke zinsdeel:

Sevim 16 yaşına girdi mi?

Is Sevim 16 jaar geworden?

Sevim mi 16 yaşına girdi?

Is Sevim 16 jaar geworden? (of iemand anders?)

Sevim 16 yaşına mı girdi?

Is Sevim 16 jaar geworden? (of 15 of 17?)

Sevim bugün mü 16 yaşına girdi?

Is Sevim vandaag 16 jaar geworden? (of gisteren?)

Daarnaast kan *mİ* ook dubbel gebruikt worden in de betekenis van ‘... of ...’:

Sevim’in doğum günü bugün mü yarın mı?

Is de verjaardag van Sevim vandaag of morgen?

Ablası ona armağan aldı mı almadı mı?

Heeft haar zus voor haar een cadeau gekocht of niet?

Oefening 4:

Maak de volgende zinnen vragend

1. Özge eve geç geldi.
2. Tatil başladı.
3. Erhan’ı gördün.
4. Pazardan sebze aldı.
5. Çok eğlendiler.
6. Tansu’ya mektup yazdık.
7. Gizem bugün okula gitti.
8. Beni anladınız.
9. O kitabı okudum.
10. Çocuklar yemek yedi.

Oefening 5:

Vertaal de volgende zinnen naar het Nederlands

1. Çiçekleri sevgiline mi aldın?
2. Parayı bozdurdun mu?
3. Tatilin nasıl geçti? Denize girdin mi?
4. Dün akşam ders çalıştılar mı?
5. Yarın eğlencemiz var. Odayı süsledin mi?
6. Kırmızı şarap mı aldınız beyaz şarap mı?
7. Çocuğunuz kumda oynadı mı?
8. Arkadaşının bayramını kutladın mı?
9. Damla 24 yaşına mı girdi?
10. Öğrenciler çok mu yoruldu?
11. Dün geç mi yattın?
12. Sıcak ekmek bitti mi?

Oefening 6:

Vertaal de volgende zinnen naar het Turks

1. Hebben jullie plezier gehad?
2. Heeft zij de docent gezien?
3. Bent u naar de bioscoop geweest?
4. Hebben zij dat huis gehuurd?
5. Hebben zij het aan je moeder gevraagd?
6. Heeft hij de brief naar zijn vriend verzonden?
7. Heb je op het feest ook taart gegeten?
8. Heeft u de oude kranten weggegooid?
9. Heb je de kleding gekocht?
10. Is het huis erg vies geworden?
11. Heb je veel gedronken?
12. Heeft Yonca een nieuwe bril gekocht?

De ontkennende vorm van *-Dİ*

De ontkennende vorm van het werkwoord wordt gevormd door het achtervoegsel *-mE* toe te voegen aan de stam (zie ook les 19 van deel I). Achter deze verlengde stam komt eerst de uitgang van tijd of modaliteit en daarachter de persoonsuitgang:

stam + *-mE* + *-Dİ* + persoonsuitgang

Ik heb niet gekeken.

bak + *-mE* + *-Dİ* + *-m* = bak-ma-dı-m *Bakmadım.*

Jij bent niet boos geworden.

kız + *-mE* + *-Dİ* + *-n* = kız-ma-dı-n *Kızmadın.*

Hij heeft niet geluisterd.

dinle + *-mE* + *-Dİ* + *-Ø* = dinle-me-di *Dinlemedi.*

Zij is niet binnengegaan.

gir + *-mE* + *-Dİ* + *-Ø* = gir-me-di *Girmedi.*

Wij hebben niet gevraagd.

sor + *-mE* + *-Dİ* + *-k* = sor-ma-dı-k *Sormadık.*

Jullie hebben niet gehoord.

duy + *-mE* + *-Dİ* + *-nİz* = duy-ma-dı-nız *Duymadınız.*

U heeft niet gezien.

gör + *-mE* + *-Dİ* + *-nİz* = gör-me-di-niz *Görmediniz.*

Zij zijn niet gevallen.

düş + *-mE* + *-Dİ* + *-lEr* = düş-me-di-ler *Düşmediler. / Onlar düşmedi.*

Oefening 7:

Maak de volgende zinnen ontkennend

1. Hakan tatile gitti.
2. Çay içtim.
3. Bana armağan verdin.
4. Işıl 17 yaşına girdi.
5. Pasta yaptılar.
6. Odaları süslediniz.
7. Tansu bugün çalıştı.
8. Bulaşığı yıkadım.

9. İçecek içtiler.
10. Arkadaşlarını öptü.

Oefening 8:

Vertaal de volgende zinnen naar het Nederlands

1. Kuşu görmedim.
2. Doğru durakta inmedik.
3. Yerinden kalkmadı.
4. Dondurma erimedi.
5. Yemeklerini yemediler.
6. Dün ilacını içmedi.
7. Ankara'ya bilet almadık.
8. Film uzun sürmedi.
9. Sizi anlamadım.
10. Bu yıl tatile gitmedik.

Oefening 9:

Vertaal de volgende zinnen naar het Turks

1. Ze hebben niet gekookt.
2. Ik heb geen brief geschreven.
3. We hebben geen brood gekocht.
4. Zij is niet bij ons langsgekomen.
5. U heeft haar niet gefeliciteerd.
6. Alpay is in oktober niet naar Turkije gegaan.
7. Ik ben niet laat gekomen.
8. Ze hebben niet lang in Amsterdam gewoond.

De ontkennende vragende vorm van *-Dİ*

De ontkennende vragende vorm van een werkwoord in de verleden tijd wordt gevormd door het vraagwoordje *mî* te plaatsen achter de verlengde stam van ontkenning + uitgang van tijd + persoonsuitgang:

stam + *-mE* + *-Dİ* + persoonsuitgang *mî*

niet maken = *yapmamak*

Heb ik niet gemaakt? = *Yapmadım mı?*

niet werken = *çalışmamak*

Heb jij niet gewerkt? = *Çalışmadın mı?*

niet komen = *gelmemek*

Is hij niet gekomen? = *Gelmedi mi?*

niet binnengaan = *girmemek*

Is zij niet binnengegaan? = *Girmedi mi?*

niet bang zijn = *korkmamak*

Zijn wij niet bang geweest? = *Korkmadık mı?*

niet horen = *duymamak*

Hebben jullie niet gehoord? = *Duymadınız mı?*

niet kussen = *öpmemek*

Heeft u niet gekust? = *Öpmediniz mi?*

niet lopen = *yürümek*

Hebben zij niet gelopen? = *Yürümediler mi? / Onlar yürümedi mi?*

Ook in dit geval kun je *mİ* plaatsen achter het woord waar de nadruk op komt:

Armağanı mı beğenmediler?

Vonden zij het cadeau niet leuk?

Dün mü top oynamadınız?

Hebben jullie gisteren niet gevoetbald?

Bij werkwoorden in de ontkennende vorm ligt de **klemtoon** op de lettergreep voor *–mE*.

Wanneer echter *mİ* wordt gebruikt om de nadruk op een woord te leggen, dan ligt de klemtoon op de laatste lettergreep van het woord voorafgaande aan *mİ*.

Oefening 10:

Zet de volgende zinnen in de ontkennende vorm en vertaal ze naar het Nederlands zoals in het voorbeeld (*cursief weergegeven*)

1. Gizem eve geldi mi? - *Gizem eve gelmedi mi? / Is Gizem thuis gekomen? - Is Gizem niet thuis gekomen?*
2. Pazara gittiniz mi?
3. Bengü seni kucakladı mı?
4. Uçağa bindiler mi?
5. Annene armağan verdin mi?
6. Onu gördün mü?
7. Zamanınız güzel geçti mi?
8. Birlikte bir şeyler içtiniz mi?
9. Onu özledin mi?
10. Şu kitabı okudun mu?

Oefening 11:

Geef van de onderstaande werkwoorden de verleden tijd en de vragende, ontkennende en ontkennende vragende vorm zoals het voorbeeld

almak (ben) aldım - aldım mı – almadım - almadım mı

sormak (ben)

beklemek (sen)

görmek (o)

demek (biz)

korkmak (siz)

gülmek (onlar)

Oefening 12:

Vertaal de volgende zinnen naar het Turks

1. Zijn jullie niet naar de bioscoop gegaan?
2. Vonden zij de film niet mooi?
3. Ben ik vandaag niet laat opgestaan?
4. Hebben de kinderen geen popcorn gegeten?
5. Heeft u geen frisdrank gedronken?
6. Is de tijd niet snel voorbij gegaan?
7. Heeft hij jou niet thuis afgezet?
8. Zijn we niet in de verkeerde trein gestapt?
9. Heeft u uw medicijnen niet ingenomen?
10. Heb je de kinderen niet gemist?